

О. Л. Луковська

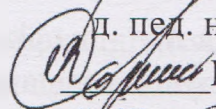
КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ КАФЕДРИ ФІЗІОЛОГІЇ ТА СПОРТИВНОЇ МЕДИЦИНИ

Дніпропетровський державний інститут
фізичної культури і спорту

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Ректор ДДІФКіС

д. пед. н., професор

В.Г. Савченко

"2" березня 2016р

К О Н Ц Е П Ц І Я

розвитку кафедри фізіології та спортивної медицини

Дніпропетровськ
2016

УДК 378.096 : 612.001.1 «712»

ББК 74.484.4+75.09

Л 84

Луковська О.Л. **Концепція розвитку кафедри фізіології та спортивної медицини** / О.Л.Луковська.
– Дніпропетровськ: ДДІФКіС, 2016. – 54 с.

Рецензент :

Афанасьєв С. М. - к. фіз. вих., доцент, перший проректор з науково-педагогічної роботи Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту.

Відомості про автора: **О. Л. Луковська**, завідувач кафедру фізіології та спортивної медицини Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту, к. мед. н., доцент, с. н. с., професор кафедри.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту (протокол № 3 від 2 березня 2016 р.).

З М І С Т

Вступ	5
1. Загальна характеристика регіону щодо потреби в фахівцях акредитованих напрямів підготовки та спеціальностей.	7
2. Загальна характеристика кафедри	10
2.1. Історія становлення, зміст підготовки фахівців та кадрове забезпечення навчального процесу	10
2.1.1. Основні історичні аспекти становлення кафедри.	10
2.1.2. Напрями і зміст підготовки фахівців.	14
2.1.3. Кадрове забезпечення навчального процесу.	17
2.2. Організаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності	20
2.3. Науково-дослідна робота	26
3. Напрями та зміст розвитку кафедри фізіології та спортивної медицини	31
3.1. Основні перспективні напрями та завдання розвитку кафедри.	31
3.1.1. Розвиток освітньої діяльності.	32

3.1.2. Підвищення кадрового потенціалу викладацького складу.	33
3.1.3. Основні завдання організаційно-методичної та виховної роботи.	34
3.1.4. Перспективні напрями у науковій діяльності	36
3.1.5. Перспективні напрями розвитку матеріально-технічної бази кафедри.	37
3.2. Шляхи і засоби реалізації поставлених завдань.	39
3.2.1. Удосконалювання навчального процесу.	39
3.2.2. Кадрова політика кафедри.	42
3.2.3. Шляхи розвитку організаційно-методичної та виховної роботи	44
3.2.4. Розвиток наукової діяльності	49
3.2.5. Заходи щодо розвитку матеріально-технічної бази кафедри	52
Закінчення.	53
Список використаних джерел	54

ВСТУП

Реформи, які провадяться в теперішній час в Україні, торкаються всіх сфер життя суспільства і потребують реформування вищої освіти у відповідності з європейськими стандартами. Згідно з вимогами сьогодення всі вищі навчальні заклади та їх структурні підрозділи повинні будувати плани свого розвитку таким чином, щоб ліквідувати будь-які протиріччя між належним і фактичним станом освітньої діяльності.

Одним з головних напрямів у системі підготовки фахівців у галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» є отримання компетенцій з дисциплін медико-біологічного циклу, значну частину яких випускники здобувають при вивченні дисциплін, що викладаються на кафедрі фізіології та спортивної медицини. Знання, вміння та навички з медико-біологічних дисциплін конче необхідні сучасним викладачам фізичного виховання, тренерам, фахівцям з оздоровчої фізичної культури і

реабілітації, що працюють як в Україні, так і в інших країнах світу.

Виходячи з цього, для забезпечення високого рівня підготовки студентів і випуску конкурентоспроможних фахівців з фізичної культури та спорту кафедра повинна постійно розвиватися та удосконалювати свою роботу за всіма напрямками освітньої діяльності з впровадженням інноваційних технологій, методик та новітніх наукових досліджень.

1. Загальна характеристика регіону щодо потреби в фахівцях акредитованих напрямів підготовки та спеціальностей

В галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту (ДДІФКіС) є центром науково-методичного забезпечення Придніпровського регіону, в якому розташовані обласне училище фізичної культури і коледж фізичного виховання. Даний регіон відрізняється тим, що має розвинуту структуру фізкультурно-оздоровчих закладів, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спортивних клубів, фітнес-центрів, лікувальних закладів, в яких широко використовуються методи та засоби фізичної реабілітації. Діяльність інституту сприяє розвитку фізичної культури і спорту, як у Дніпропетровській, так і в інших, особливо в найближчих до неї, областях України.

Кафедра фізіології та спортивної медицини, як одна з провідних кафедр ДДІФКіС, приймає активну участь у підготовці кваліфікованих фахівців за

акредитованими в ДДІФКіС напрямками (Фізичне виховання, Спорт, Здоров'я людини) і спеціальностями (Фізичне виховання, Спорт (за видами), Фізичний реабілітолог). Випускники вузу задовольняють потреби Придніпровського регіону в спеціалістах з організації та управління в сфері фізичного виховання і спорту, тренерах з різних видів спорту, викладачів загальноосвітніх шкіл, вищів, фахівців з оздоровчої фізичної культури і реабілітації. Вони затребувані і працюють не тільки в даному регіоні, але і в інших областях України і ще в 40 країнах світу.

Основною метою освітньої діяльності кафедри фізіології та спортивної медицини Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту є підготовка висококваліфікованих фахівців в галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» і забезпечення умов всебічного розвитку розумових, фізичних і наукових здібностей осіб, які навчаються в виші, формування в них високих моральних якостей, патріотизму, суспільної свідомості.

Для досягнення даної мети колектив кафедри в своїй роботі спирається на концептуальні аспекти національної Доктрини розвитку освіти, Закону України “Про освіту”, Закону України “Про вищу освіту”, Державної національної програми “Освіта” (“Україна XXI століття”) та на провідні положення освітньої діяльності ДДІФКіС. Перспективні напрями і завдання для подальшого розвитку кафедри розроблено на основі вище перелічених документів.

2. Загальна характеристика кафедри

2.1. Історія становлення, зміст підготовки фахівців та кадрове забезпечення навчального процесу.

2.1.1. Основні історичні аспекти становлення кафедри

У 1980 р., Дніпропетровський державний інститут фізичної культури було відокремлено від Дніпропетровського педагогічного факультету КДІФК як самостійну структурну одиницю та внаслідок реорганізації кафедри медико-біологічних дисциплін факультету було створено кафедру фізіології.

У 1982 р. в ДДІФК було створено ще одну кафедру медико-біологічного напрямку – „Кафедра лікувальної фізичної культури та лікарського контролю”, назва якої змінилась в 1983 р. на „Кафедру ЛФК і спортивної медицини”. У 1984 р. відбулося з’єднання вищезазначеної кафедри з кафедрою фізіології в „Кафедру фізіології,

лікувальної фізичної культури і спортивної медицини”, першим завідувачем якої стала к.мед.н., професор В.В.Морозова. З 1994 р. кафедру очолює к.мед.н., доцент, с.н.с., професор О.Л. Луковська.

Згодом назва кафедри ще тричі змінювалась, що відбивало валеологічний та реабілітаційний напрямки роботи. Так, кафедра стала ініціатором і організатором відкриття в інституті нової спеціальності „Фізична реабілітація”. ДДІФКіС одержав ліцензію Міністерства освіти і науки України про надання освітніх послуг з даної спеціальності. У зв'язку з цим, назву кафедри було змінено на «Кафедра фізіології, спортивної медицини і фізичної реабілітації» і з 2001 року її викладачі почали приймати активну участь у підготовці відповідних фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів „Спеціаліст” та „Бакалавр”.

Таким чином, на базі кафедри студенти одержували освіту зі спеціальності, яка поєднує в собі медицину і фізичну культуру, дозволяє за

допомогою лікувальної гімнастики, масажу, механотерапії та інших фізичних засобів відновити здоров'я та роботоздатність людини, повернути втрачену працездатність. Для підготовки фахівців даного напрямку інститут має висококваліфіковані науково-педагогічні кадри, достатню навчальну та матеріальну бази. Проте, для отримання студентами-реабілітологами практичного досвіду роботи з хворими, кафедрою було заключено договори про творче співробітництво, відповідно до яких в навчальному процесі використовувалися багатопрофільні клінічні бази, які обладнані сучасною медичною апаратурою: обласна клінічна лікарня ім. І.І. Мечнікова та Український державний науково-дослідний інститут медико-соціальних проблем інвалідності.

За період існування кафедри на ній працювали фахівці високої кваліфікації: професори, доктори наук В.В. Абрамов, В.В. Клапчук, П.І. Сябро, Ю.М. Чиж, Я.Г. Ковров, С.Ф. Валевський, В.П. Кришень, доценти С. М. Афанасьєв, Є.П. Мизніков,

Л.М. Петречук, старші викладачі К. В. Бондаренко, К.В. Бурдаєв та багато інших. Поруч з кваліфікованими фахівцями вдосконалюється нове покоління викладачів. Допомога у професійному зростанні молоді у дусі кафедральних традицій, вона сприяє тому, що багатьма науково-педагогічними працівниками та аспірантами кафедри (Г.А. Біловою, О.Г. Гуржий, В.В. Дзяком, І.П. Косміною, А.М. Поспеловим, І.М. Кофан, С.М. Афанасьєвим, С.В. Сологубовою, С.В.Чернігівською, О.С. Афанасьєвою, І.М. Рясною та ін.) були захищені дисертації на здобуття ступеня кандидата наук.

У 2006 р. кафедру було розподілено (від неї як самостійний структурний підрозділ було відокремлено кафедру фізичної реабілітації) і після реорганізації дотеперішній час вона має назву «Кафедра фізіології та спортивної медицини».

2.1.2. Напрями і зміст підготовки фахівців

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту, підпорядкований Міністерству освіти і науки України, є центром Придніпровського регіону з підготовки фахівців у галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини». Кафедра фізіології та спортивної медицини є структурним підрозділом інституту та входить до складу факультету фізичного виховання. Як одна з провідних кафедр вузу, вона вносить вагомий вклад у підготовку висококваліфікованих фахівців у даній галузі знань.

На кафедрі підготовка фахівців здійснюється за **освітньо-кваліфікаційними рівнями** підготовки (бакалавр, спеціаліст, магістр) та акредитованими в даній галузі знань **напрямами** (Фізичне виховання – 6.010201, Спорт – 6.010202, Здоров'я людини – 6.010203) і **спеціальностями**:

- Фізичне виховання (спеціаліст – 7.01020102, магістр – 8.01020102),

- Спорт (за видами) (спеціаліст – 7.01020201, магістр – 8.01020201),

- Фізичний реабілітолог (спеціаліст – 7.01020302, магістр – 8.01020302).

Для студентів на кафедрі викладаються 11 навчальних дисциплін:

- «Фізіологія людини»,
- «Фізіологічні основи фізичної культури і спорту»,
- «Вікова фізіологія»,
- «Спортивна фізіологія»,
- «Основи медичних знань»,
- «Спортивна медицина»,
- «Медико-біологічні методи дослідження в фізичній культурі і спорті»,
- «Методи клінічних і функціональних досліджень в фізичній культурі і спорті»,
- «Безпека життєдіяльності та валеологія»,
- «Безпека життєдіяльності»,
- «Біологія».

З наведених вище дисциплін 8 є курсами, які вивчаються студентами всіх спеціальностей, 7 дисциплін викладаються бакалаврам, 4 – спеціалістам і магістрам. Дисципліну «Вікова фізіологія» вивчають студенти напряму підготовки «Здоров'я людини» на II курсі денного та III курсі заочного навчання і спеціальності «Фізичне виховання» на V курсі денного та VI курсі заочного навчання. Курс «Спортивна фізіологія» слухають студенти спеціальностей «Фізична реабілітація» та «Спорт» на V курсі денного (ОКР «Спеціаліст» і «Магістр») та спеціальності «Фізична реабілітація» на VI курсі заочного навчання (ОКР «Спеціаліст»). Окрім того, на кафедрі для **аспірантів** нашого інституту другого року навчання викладається дисципліна «Медико-біологічні основи фізичної культури і спорту».

2.1.3. Кадрове забезпечення навчального процесу

Структура кафедри та її комплектування науково-педагогічними працівниками (НПП) визначається завданнями, які стоять перед нею, а також необхідним бюджетом часу на навчальну, методичну та наукову роботу. На кафедрі викладаються дисципліни медико-біологічного циклу, що потребує відповідної спеціалізації викладацького складу.

На теперішній час у відповідності до штатного розкладу кафедра має **5,25 ставок** науково-педагогічних працівників і 1 ставку старшого лаборанта (табл.).

У складі кафедри працюють 9 НПП (в тому числі: 1 доктор наук, 2 професори, 4 доцента, 5 кандидатів наук; 2 старших викладача і 2 викладача) До кафедри прикріплено 2 аспіранти (денного та заочного навчання).

Кадровий склад кафедри фізіології та спортивної медицини

№	Прізвище, ім'я та по-батькові	Посада	Науковий ступінь	Вчене звання	Ставка
1	Луковська О.Л.	професор, з допл. за зав.каф.	к.мед.н.	доцент, с.н.с.	1,0
2	Кришень В.П.	професор	д.мед.н.	проф	0,25
3	Афанасьєв С.М.	доцент	к.фіз. вих.	доцент	0,5
4	Мизніков Є.П.	доцент	к.мед.н.	доцент	0,5
5	Петречук Л.Н.	доцент	к.мед.н.	с.н.с.	0,5
6	Бондаренко К.В.	ст. викладач	-	-	0,5
7	Бурдаєв К.В.	ст. викладач	-	-	1,0
8	Рясна І.М.	викладач	к.фіз. вих.	-	0,25
9	Головачов М.М.	викладач	-	-	0,75
10	Грищук О.В.	ст.лаборант	-	-	1,0
Усього ставок:					6,25

Науково-педагогічний склад кафедри має рівень кваліфікації, необхідний для підготовки і перепідготовки фахівців у галузі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини і відповідає ліцензійним умовам певних освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Підвищення кваліфікації викладацького складу здійснюється не рідше, ніж один раз на 5 років шляхом навчання на відповідних ФПК, стажування на профільних кафедрах провідних ВНЗ України та ін.

Кафедра приймає активну участь у роботі курсів підвищення кваліфікації тренерів, у тому числі НПП кафедри читають лекції слухачам курсів з циклу дисциплін природничо-наукової підготовки.

Грунтовні знання, які викладачі кафедри надають випускникам ДДФКіС, аспірантам та слухачам курсів підвищення кваліфікації, є запорукою їх високої професійної обізнаності, що дозволяє якісно задовольняти потреби не тільки Дніпропетровського, але і інших регіонів України в фахівцях з фізичного виховання та спорту.

2.2. Організаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності

У роботі щодо організації та навчально-методичного забезпечення навчального процесу НПП кафедри ґрунтуються на відповідних положеннях і засадах Конституції України, Положення про організацію навчального процесу (Наказ МОН України № 161 від 02.06.1993 р.), Закону України «Про вищу освіту», Постановою Кабінету Міністрів України від 20.01.1998 р. № 65 «Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступенева освіта)», Наказу МОН України №450 від 07.08.2002 р., державними стандартами й законодавчими актами з питань освіти, а також положеннями, наказами і розпорядженнями ДДІФКіС .

Організація навчального процесу здійснюється відповідно до норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової і організаційної роботи

науково-педагогічних працівників ВНЗ. Впроваджена кредитно-модульна система організації навчального процесу дозволила вдосконалити проведення поточного та підсумкового контролю знань студентів, в тому числі і з використанням комп'ютерного тестування.

Навчально-методичне забезпечення навчального процесу на кафедрі включає розроблені робочі навчальні програми з дисциплін навчальних планів напрямів підготовки та спеціальностей, плани лекцій, семінарських та практичних занять, завдання для самостійної роботи студентів, методичні вказівки до самостійної роботи студентів, пакети тестів, пакети контрольних завдань для проведення модульних контролів, комплексні контрольні роботи для оцінки якості знань студентів. Основною формою контролю за виконанням самостійної роботи з дисциплін кафедри є написання рефератів та виконання контрольних робіт. З кожної навчальної дисципліни розроблені теми контрольних робіт та методичні рекомендації щодо їх виконання. Тематика більшості

дипломних та магістерських робіт, які виконуються на кафедрі. відповідає тематиці Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту та науковому напрямку роботи кафедри.

НПП кафедри для покращення інформаційного забезпечення студентів постійно поповнюють фонд бібліотеки інституту своїми новими виданнями навчально-методичної та наукової літератури. За останні 10 років співробітниками кафедри було видано 42 роботи науково-методичного характеру, в тому числі 1 підручник з грифом МОН України, 3 навчальних посібника (один з них з грифом МОН), 1 довідкове видання з грифом МОЗ, 2 методичні посібника, 1 тези лекцій, 23 методичні рекомендації, 8 методичних вказівок.

Студенти всіх курсів у достатній кількості забезпечені підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками з дисциплін, які викладаються на кафедрі згідно навчального плану ДДІФКіС. Наявність наданих кафедрою до електронної бібліотеки інституту навчально-

методичних матеріалів на електронних носіях дозволяє студентам при виконанні самостійної роботи користуватися ними та мережею Інтернет, що позитивно впливає на ефективність засвоєння та якість отриманих знань.

Використання НПП кафедри в навчальному процесі сучасних технічних засобів навчання (комп'ютерів, проекторів, мультимедійних та аудіо-відео систем і таке ін.) та обладнання і апаратури наукової лабораторії ДДФКіС (комп'ютеризованої системи Кардіо+, спірометрів, велоергометрів, електронних тонометрів та ін.) дає можливість значно підвищити рівень викладання дисциплін, зробити навчальний процес більш наочним, цікавим, різноманітним та наблизити його до практичної професійної діяльності майбутніх фахівців.

Виховна робота зі студентами є одним з пріоритетних напрямів діяльності кафедри. Її спрямовано на формування творчої особистості та висококваліфікованого фахівця, виховання здорового світогляду і патріотичних рис особистості, а також на

покращення дисципліни і успішності в навчальному процесі та залучення студентів до активної суспільної і наукової роботи.

Ефективність виховних заходів педагогів кафедри забезпечується завдяки єдності і взаємодії НПП кафедри з усіма ланками, які організують виховний процес в ВНЗ: ректоратом, деканатами, профспілковою організацією, завідуючими спеціалізованих кафедр, кураторами і старостами академічних груп, Комітетом у справах сім'ї та молоді ДДІФКіС.

Для проведення виховної роботи колектив кафедри використовує різноманітні форми аудиторної та позааудиторної роботи: кураторство академічних груп, залучення студентів до науково-дослідної роботи, участь в різноманітних культурних («Присвячення у студенти», «Студентська весна», засідання КВК та ін.) та спортивних заходах, бесіди під час проведення навчального процесу та поза ним, спілкування при відвідуванні гуртожитку. Постійно здійснюється контроль за умовами проживання

студентів у гуртожитку та своєчасним проходженням ними диспансеризації.

Викладачі кафедри разом зі студентами вивчають офіційні документи з державної внутрішньої та зовнішньої політики України, а також стосовно питань вищої освіти, розвитку спорту, підтримки молоді. Організують «Круглі столи» з різної тематики, екскурсії по рідному місту, в театри, музеї і т. ін. Велика увага в виховній роботі на кафедрі приділяється профілактиці розповсюджених захворювань, грипу та боротьбі з алкоголізмом, тютюнопалінням, токсико- і наркоманією, попередженню СНІДу та венеричних захворювань. Однією з форм даної роботи є проведення для студентів циклу бесід, тематика яких стосується біоетики.

Питання з виховної роботи серед студентів систематично розглядаються на засіданнях кафедри.

2.3. Науково-дослідна робота

Науково-дослідна робота кафедри з 1995 р. спрямована на вдосконалення форм і методів фізкультурно-оздоровчої роботи та методик фізичної реабілітації інвалідів (дорослих і дітей). В цьому напрямку з 1995 року колективом кафедри було успішно виконано 5 комплексних тем Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту Міністерства освіти і науки України:

- 1.3.2 «Форми і методики фізкультурно-оздоровчої роботи серед інвалідів та осіб з порушеннями функції опорно-рухової системи» (1991-1995 рр.);

- 1.2.8 «Удосконалення форм та методів фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи серед інвалідів» (1998-2000 рр.);

- 2.2.4 «Удосконалення засобів та методів фізичної реабілітації дітей-інвалідів з урахуванням виду патології та психоемоційного стану» (2001-2005 рр.);

- 4.1.1 «Удосконалення засобів та методів фізичної реабілітації дорослих і дітей з обмеженими фізичними спроможностями» (2006-2010 рр.);

- 4.3 «Реабілітація осіб з обмеженими фізичними спроможностями з урахуванням особливостей їх психофізіологічних і компенсаторно-приспосувальних реакцій на м'язову діяльність» (2011-2015 рр.).

За період 2011-2015 рр. НПП кафедри приймали участь у виконанні ще двох тем НДР згідно із Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на вказані роки:

- 3.5 «Науково-теоретичні основи інноваційних технологій у фізичному вихованні різних груп населення»,

- 2.6 «Теоретико-методичні основи удосконалення тренувального процесу та змагальної діяльності в структурі багаторічної підготовки спортсменів».

Слід зазначити, що кафедра фізіології та спортивної медицини ДДФКіС однією з перших

почала проводити наукові дослідження щодо медичного забезпечення спорту інвалідів на Україні.

Велику увагу на кафедрі приділяють підготовці наукових кадрів, отже за останні 5 роки аспірантами та пошукувачем кафедри було захищено 4 дисертаційні роботи та отримані наукові ступені кандидатів наук з фізичного виховання та спорту. У теперішній час на кафедрі виконується 6 дисертацій, 2 з яких – аспірантами ДДіФКіС. Керівництво дисертаційними роботами здійснюють перший проректор з НПД, к. фіз. вих., доцент С.М. Афанасьєв та к. мед. н., с.н.с., доцент О.Л.Луковська.

Два доценти кафедри з 2008 р. є членами спеціалізованої вченої ради К 08.881.01 ДДіФКіС із захисту кандидатських дисертацій у галузі наук «Фізичне виховання і спорт» за спеціальностями: 24.00.01 – Олімпійський і професійний спорт, 24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення, а також з 1999 р. членами редакційної колегії науково-практичного журналу ДДіФКіС «Спортивний вісник Придніпров'я», який з

2006 р. включений до переліку фахових видань щодо публікації матеріалів дисертаційних робіт.

Результати наукових досліджень викладачів кафедри за останні 10 років представлені у 3 монографіях (одна з них з грифом МОЗ), більш ніж в 100 наукових статтях, 19 доповідях на міжнародних та 33 на всеукраїнських конференціях. На новітні наукові розробки НПП кафедри отримано 3 авторських свідоцтва та 4 патенти України.

Кафедра має широкі творчі зв'язки з освітніми, науковими, лікувально-профілактичними та іншими установами. Так, на підставі відповідних договорів колектив кафедри здійснював творче співробітництво з Державним закладом «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»; Дніпропетровським національним університетом ім. Олеся Гончара; Державною установою «Український державний науково-дослідний інститут медико-соціальних проблем інвалідності» Міністерства охорони здоров'я України (м.Дніпропетровськ); Державною установою «Інститут гастроентерології» НАМН України»; Дніпродзержинським коледжем фізичного виховання

МОН України; ОКПЗО «Дніпропетровська обласна спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа для дітей-інвалідів паралімпійського резерву»; Дніпропетровським обласним центром з фізичної культури і спорту інвалідів; Багатопрофільним навчально-реабілітаційним центром Дніпропетровської обласної ради; Комунальною установою «Дніпропетровський лікарсько-фізкультурний диспансер» Дніпропетровської обласної ради»; Комунальним закладом «Клінічне об'єднання швидкої медичної допомоги» Дніпропетровської обласної ради» та ін.

Викладачі кафедри надавали науково-методичну допомогу збірним паралімпійським командам України з плавання, футболу та волейболу.

Значна увага приділялась залученню вже на молодших курсах студентів до участі в науково-дослідній роботі, своєчасному виявленню, розкриттю та розвитку їх здібностей до наукової творчої діяльності в межах наукових напрямів, які існують в інституті.

3. Напрями та зміст розвитку кафедри фізіології та спортивної медицини

3.1. Основні перспективні напрями та завдання розвитку кафедри

Кафедра як навчально-науковий підрозділ інституту повинна на високому рівні провадити навчальну, методичну, наукову і виховну роботу, що спрямована на підготовку кваліфікованих фахівців, які відповідають сучасним вимогам і мають глибокі теоретичні знання та практичні навички, що необхідні для успішної професійної діяльності.

Розвиток кафедри повинен відбуватися з врахуванням тенденцій реформування освіти та на основі інноваційних процесів, що реалізуються в освіті, науці та техніці, а також в економіці і суспільстві. Напрями розвитку кафедри мають відповідати напрямам розвитку ДДІФКіС та обіймати всі види науково-педагогічної діяльності.

3.1.1. Розвиток освітньої діяльності

Основним напрямом покращення і розвитку навчального процесу є підвищення рівня підготовки студентів за рахунок впровадження в навчальний процес нових інтенсивних форм навчання, заснованих на новітніх інформаційних технологіях і сучасних досягнень педагогіки і психології.

При розвитку навчального процесу в цьому напрямку слід передбачати:

- відповідність вищої освіти потребам особи, суспільства і держави;

- впровадження в навчально-виховний процес нових, прогресивних концепцій сучасних педагогічних технологій, науково-методичних досягнень;

- розвиток та зміцнення матеріально-технічної бази кафедри, всебічне застосування новітньої електронної апаратури і сучасного обладнання, технічних засобів навчання;

- інтеграцію освіти і науки шляхом активного використання результатів наукових досліджень та інновацій в навчально-виховному процесі;
- фундаменталізацію професійної підготовки;
- поглиблення гуманізації і гуманітаризації освіти;
- впровадження демократичних методів керівництва у всі сфери діяльності кафедри;
- підвищення мотивації студентів до самовдосконалення та постійного підвищення рівня знань і культури.

3.1.2. Підвищення кадрового потенціалу викладацького складу

Згідно з національною доктриною розвитку освіти в Україні, для забезпеченні суспільства знаннями, необхідними при переході його від індустріальних технологій до науково-інформаційного виробництва, утворення інформаційного суспільства, суспільства знань, велике значення має відповідність рівня кваліфікації

викладачів вищів поставленим завданням, тобто щоб вони були спроможні успішно їх вирішувати.

Виходячи з цього, кадрова політика кафедри повинна бути спрямована на:

- посилення кадрового потенціалу;
- збереження, розвиток та підвищення якості кадрів кафедри;
- забезпечення професійного зростання викладачів;
- оптимізацію умов праці НПП кафедри.

3.1.3. Основні завдання організаційно-методичної та виховної роботи

У відповідності із сучасними вимогами до організації освітньої діяльності в ВНЗ колективу кафедри потрібно постійно вдосконалювати організаційно-методичну роботу шляхом:

- активного застосування сучасних технологій і методик організації навчального процесу, насамперед інформаційних технологій;

- створення найбільш сприятливих умов для професійного зростання молодих фахівців;
- активізації видавничої діяльності НПП кафедри щодо навчальної та навчально-методичної літератури, створити електронний фонд таких видань;
- інтегрування діяльності кафедри до міжнародного освітнього простору.

Основними завданнями *виховної роботи* кафедри є формування самодостатньої творчої особистості та висококваліфікованого фахівця, заохочення студентів до наукової діяльності, покращення їх дисципліни і успішності в навчанні, виховання здорового світогляду і патріотизму, а також сприяти залучення студентів до активної суспільної роботи.

3.1.4. Перспективні напрями у науковій діяльності

У 20015 році колектив кафедри закінчив виконання теми п'ятирічної науково-дослідної роботи. В зв'язку з цим, кафедрі необхідно обрати актуальні напрями наукових досліджень щодо планування і виконанні тем науково-дослідної роботи на наступні роки. Враховуючи, що протягом двадцяти років кафедра займалась розробкою різних аспектів реабілітації інвалідів, перспективним слід вважати розширення цього напрямку з включенням досліджень, спрямованих на попередження інвалідізації осіб з порушенням опорно-рухового апарату засобами фізичної реабілітації.

Для підвищення продуктивності наукових досліджень колективу кафедри потрібно:

- приймати участь у розробці проектів наукових щодо участі у конкурсному відборі МОН;
- активізувати винахідницьку діяльність НПП кафедри;

- пропонувати більше наукових розробок, впровадження яких дає високий соціальний і економічний ефект;

- збільшувати кількість наукових публікацій, видання монографій;

- збільшувати відсоток НПП кафедри, які мають науковий ступінь;

- активно залучати студентів до наукової діяльності, в тому числі до участі в виконанні наукової тематики кафедри.

3.1.5. Перспективні напрями розвитку матеріально-технічної бази кафедри

В сучасний період на шляху реалізації поставлених завдань, покращення інформаційного забезпечення кафедри є провідною ланкою підвищення якості освітнього процесу, головна умова успішної організації навчання, виховання та розвитку особистості майбутнього фахівця в галузі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини. Інформатизація кафедри допоможе у розробці

електронних курсів лекцій, практичних занять, тестових завдань, завдань із самостійної роботи студентів та інших навчально-методичних матеріалів з усіх дисциплін кафедри, сприятиме підвищенню продуктивності наукової діяльності кафедри та повноцінному включенню кафедри у єдину інформаційну мережу інституту.

Постійне поліпшення матеріально-технічного та інформаційного забезпечення кафедри, шляхом придбання нового обладнання, в тому числі технічних засобів навчання, поповнення фондів наочних засобів навчання, своєчасний поточний ремонт аудиторій та інших приміщень кафедри будуть створювати необхідні умови для подальшого розвитку всіх видів діяльності кафедри.

3.2. Шляхи і засоби реалізації поставлених завдань

3.2.1. Удосконалювання навчального процесу

У навчальному процесі для підготовки висококваліфікованих фахівців, які будуть задовольняти потреби України, необхідно:

- виведення рівня підготовки фахівців на рівень розвинутих країн світу, шляхом забезпечення відповідності освітніх послуг державним стандартам і європейським вимогам до якості знань при входженні в єдиний освітній простір;
- формування стандартів з підготовки фахівців кожної спеціальності з дисциплін кафедри на базі державних стандартів з урахуванням сучасних вимог до гуманітаризації і фундаменталізації освіти та адаптування її до ринкових умов;
- для фундаменталізації освіти змінити зміст та методологію навчального процесу з виділенням значного часу для вироблення сучасних уявлень про цілісний зміст системи наук, перспективи їх

подальшого розвитку та модернізаційний потенціал; об'єднати близькі за змістом дисципліни і зменшити їх кількість, віддаючи перевагу фундаментальним дисциплінам;

- підвищення якості освіти, шляхом постійного оновлювання змісту програм підготовки з дисциплін кафедри з урахуванням сучасних вимог і актуальності розроблюваних проблем;

- активне впровадження нових умов навчання, дистанційного навчання, основним методом якого є діалог викладача та студента через посередництво навчальних матеріалів у друкованому чи електронному вигляді;

- підвищення ефективності системи контролю якості підготовки і діагностики якості знань при проведенні іспитів, заліків, ректорських і поточних контрольних робіт, удосконалення і всебічного запровадження модульно-рейтингової системи оцінювання знань студентів, упровадження системи кредитів для об'єктивності оцінювання рівня підготовки студентів;

- виховання здатності до самонавчання, конструктивної діяльності, до навичок модернізаційного мислення і дій, отже забезпечення студента умінням навчатися самостійно протягом усього життя, отримувати і використовувати інформацію у повсякденній професійній діяльності, формувати власну фахову конкурентоспроможність;
- упровадження модернізаційного підходу до технологій навчання, реалізації дистанційного навчання, підвищення комп'ютерної грамотності і програмного забезпечення, удосконалення Інтернет і мультимедійних ресурсів;
- індивідуалізація навчання, яка спрямована на врахування інтересів і всебічного розвитку кожного фахівця, відповідно до характеру його майбутньої спеціальності; створення комп'ютерних технологій навчання, спеціалізованого програмного забезпечення, мультимедійних електронних навчальних посібників і підручників, тестових завдань для комп'ютерного контролю і самоконтролю отриманих знань;

- практична спрямованості знань, орієнтованих на отримання конкретних практичних навичок з дисциплін, які викладаються на кафедрі, з урахуванням їх актуальності та запиту на ринку послуг;
- вироблення у фахівців можливості швидкої адаптації до мінливих умов економічного і соціального розвитку.

3.2.2. Кадрова політика кафедри

Кадрову політику кафедри необхідно узгоджувати з перспективними напрямами реформування вищої освіти та концепцією розвитку ДДІФКіС, в першу чергу спрямовуючи зусилля на:

- збереження, розвиток та підвищення якості кадрового потенціалу кафедри;
- створення максимально сприятливих умов для професійного зростання молодих викладачів: вступу та навчання в аспірантурі, навчання на курсах підвищення кваліфікації, стажувань, творчих відряджень; проходження по конкурсу на посаду

доцента та професора, присвоєння вчених звань, участі в конкурсах і виставках, грантах, госпдоговірних та бюджетних НДР;

- постійне підвищення кваліфікації викладацького складу кафедри, використовуючи всі доступні форми даного виду діяльності з відривом і без відриву від основної роботи: на факультетах підвищення кваліфікації, шляхом стажування, участі в методичних та наукових конференціях, взаємовідвідування, обміну досвідом, у процесі виконання дисертаційних досліджень, розробки навчальних і навчально-методичних посібників, підручників, монографій, а також у процесі самостійної роботи щодо поглиблення професійних знань;

- поліпшення умов праці на кафедрі:

- посилення заходів щодо охорони праці,

- функціональне та естетичне оформлення робочого місця кожного викладача, тематичних аудиторій, комп'ютерної лабораторії,

- оптимізування трудового розпорядку, максимальне та продуктивне використання робочого часу,

- підвищення трудової дисципліни,

- створення та підтримка сприятливого психологічного клімату на кафедрі;

● поповнення колективу молодими перспективними викладачами.

3.2.3. Шляхи розвитку організаційно-методичної та виховної роботи

Організаційно-методична діяльність кафедри повинна сприяти вдосконаленню навчально-виховного процесу та вирішенню поставлених завдань з усіх видів роботи кафедри шляхом покращення організації та координації взаємодій безпосередньо у колективі самої кафедри, її професійних співвідношень з іншими кафедрами ДДФКіС, іншими вишами та лікувально-профілактичними установами в нашій країні та за її

межами. Виходячи з цього колективу кафедри потрібно :

- сприяти інтегруванню діяльності кафедри до міжнародного освітнього простору шляхом збільшення кількості доповідей на міжнародних конференціях і публікацій закордоном, укладення угод про творче співробітництво в галузі освіти і науки з іноземними профільними закладами та установами;
- активізувати творче співробітництво на основі укладення відповідних договорів з освітніми, лікувальними та лікувально-профілактичними установами;
- збільшити використання в діяльності кафедри сучасних технологій і методик організації навчального процесу, насамперед інформаційних технологій;
- проводити обмін досвідом між НПП та передання досвіду кваліфікованих викладачів молодим фахівцям кафедри, що сприяє підвищенню рівня педагогічної майстерності та забезпечує

послідовність досвіду навчальної, методичної та наукової роботи з року в рік;

- створювати найбільш сприятливі умови для професійного зростання молодих фахівців (для вступу і навчання в аспірантурі, проходження курсів підвищення кваліфікації, стажування та т. ін.);

- методичну роботу спрямувати на удосконалення методик навчання та виховання студентів, виходячи з кваліфікаційних вимог та вимог і рекомендацій щодо реформування вищої освіти, які стосуються організації навчально-виховного процесу та його забезпечення;

- постійно поповнювати фонд навчально та навчально-методичної літератури новими виданнями НПП кафедри, створити повний електронний фонд таких видань для викладачів і студентів;

- сприяти підвищенню спортивної підготовленості студентів-індивідуальників та реалізації їх в обраному виді спорту, для даної категорії студентів створювати «гнучкі» графіки консультацій викладачів та розробити достатню кількість

методичних матеріалів (в тому числі і на електронних носіях) з усіх дисциплін кафедри;

- перебудувати організацію профорієнтаційної роботи кафедри – за кожним викладачем закріпити декілька середніх навчальних закладів та скласти графіки їх відвідування протягом року з обов'язковими звітами щодо проведеної роботи на засіданнях кафедри та аналізом її ефективності; сприяти залученню іноземців до навчання ДДІФКіС в межах Державної програми підготовки фахівців для зарубіжних країн.

У виховній роботі зі студентами викладачі кафедри основну діяльність потрібно спрямовувати на:

- розвиток самодостатньої творчої особистості, своєчасне (вже на I-II курсах навчання) розкриття та розвиток творчих здібностей, залучення студентів до наукової роботи в напрямках науково-дослідної діяльності кафедри та інституту;

- створення необхідних умов для задоволення потреб студентів у самовдосконаленні;
- формування у студентів почуття національної гідності, патріотизму, громадянського обов'язку перед своїм народом і державою, високої загальної культури;
- сприяння розвитку студентського самоврядування, допомогу студентам у вирішенні всіх питань щодо умов навчання, побуту у гуртожитках, працевлаштування, спортивної діяльності, організації дозвілля та т. ін.;
- підвищення ефективності виховної роботи завдяки тісному контакту з усіма ланками, які організують виховний процес в інституті: ректоратом, деканатами, профспівковою організацією, завідуючими спеціалізованих кафедр, кураторами і старостами академічних груп, Комітетом у справах сім'ї та молоді ДДІФКіС, а також з неформальними лідерами студентської молоді;
- використання різноманітних форм аудиторної та позааудиторної виховної роботи: кураторство

академічних груп, участь в різноманітних культурних та спортивних заходах, бесіди під час проведення навчального процесу та поза ним, спілкування при відвідуванні гуртожитку та ін.;

- здійснення постійного контролю за умовами проживання студентів у гуртожитку та своєчасним проходженням ними диспансеризації.

3.2.4. Розвиток наукової діяльності

У науковій діяльності основну увагу зосередити на наведених нижче завданнях.

- Продовжувати планові наукові дослідження в напрямі профілактики інвалідності та реабілітації інвалідів засобами фізичної культури. Разом з кафедрою фізичної реабілітації розпочати виконання комплексної теми планової науково-дослідної роботи «Профілактика первинної інвалідності в наслідок травм і захворювань опорно-рухової системи засобами фізичної реабілітації».

- Розвивати наукове співробітництво кафедри з провідними кафедрами інших вишів, науково-

дослідними інститутами, науковими центрами та лікувально-профілактичними установами України стосовно проведення спільних досліджень, видавничих проектів участі в конференціях, обміну досвідом.

- Брати участь у розробці проектів наукових досліджень (які виконуються за рахунок держбюджету) для участі у конкурсному відборі МОН.

- Підвищити кількість наукових розробок, що мають економічний і соціальний ефекти, які підтверджені актами впровадження.

- Активізувати винахідницьку діяльність, що підтверджується отриманням охоронних документів (патентів, авторських свідоцтв).

- НПП кафедри збільшити кількість наукових публікацій (статей, монографій та ін.), розширити їх географію, друкувати наукові роботи в виданнях, які включені до міжнародних науково-метричних баз та в зарубіжних виданнях.

- Активізувати діяльність доцентів кафедри щодо керівництва дисертаційними роботами аспірантів ДДіФКіС.
- Посилити контроль за ходом виконання дисертаційних робіт аспірантами кафедри.
- Створювати сприятливі умови для виконання дисертаційних робіт аспірантами і викладачами кафедри.
- Активізувати роботу щодо підбору і підготовки випускників інституту та викладачів кафедри до вступу в аспірантуру ДДіФКіС.
- Розвивати наукову творчість студентів, активно залучати їх до участі в виконанні наукової тематики кафедри, участі в наукових конференціях, з'їздах та збільшити кількість наукових і науково-методичних публікацій зі студентами.
- Надавати науково-методичну допомогу Дніпропетровському обласному центру з фізичної культури і спорту інвалідів та збірним параолімпійським командам України з ігрових видів спорту.

3.2.5. Заходи щодо розвитку матеріально-технічної бази кафедри

Для розвитку матеріально-технічної бази кафедри необхідно постійне поліпшення інформаційного та матеріально-технічного забезпечення всіх напрямів роботи кафедри.

Серед першочергових заходів :

- переснащення комп'ютерної лабораторії кафедри – придбання сучасного електронного обладнання (комп'ютера, принтера, мультимедійної апаратури, ноутбуку) та новітнього програмного забезпечення;
- поповнення фонду бібліотеки кафедри новими науковими та навчально-методичними виданнями НПП кафедри;
- створення електронної бібліотеки кафедри;
- планомірного переоснащення кафедри новими технічними засобами навчання та поповнення фондів наочних засобів навчання;
- своєчасний поточний ремонт аудиторій та інших приміщень кафедри;
- створення на кафедрі системи забезпечення збереження приміщень, меблів та обладнання.

ЗАКІНЧЕННЯ

Реалізація визначених в концепції для кожного виду діяльності колективу завдань надасть кафедрі фізіології та спортивної медицини можливість успішно розвиватися і відповідати вимогам щодо реформування вищої освіти в Україні в сучасний період. Зазначені перспективи розвитку - це шлях інтегрування кафедри як структурної одиниці Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту до міжнародного освітнього простору, шлях досягнення основної мети освітньої діяльності кафедри та вагомий внесок у забезпечення конкурентоспроможності випускників вузу за рахунок високої якості наданих знань.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» від 23 травня 1991 р. №1060-ХІІ (із змінами і доповненнями).
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. N 896, м. Київ «Про Державну національну програму "Освіта" ("Україна ХХІ століття")» (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 576 (576-96-П) від 29.05.96).
3. Державна національна програма "Освіта". Україна ХХІ ст. – К.: Райдуга, 1994.– 61 с.
4. Закон України “Про освіту”. – К.: Генеза. – 1996. – 36 с.
5. Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. №347 (347/2002) "Про Національну доктрину розвитку освіти".
6. Постанова Кабінету Міністрів України № 1223 від 19 серпня 2002 року «Про затвердження заходів з реалізації Національної доктрини розвитку освіти на 2002-2004 роки».
7. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. – Київ, 28 вересня 2004 р. – №1148/2004. – 15 с.
8. Закон України “Про вищу освіту”. м. Київ, 1 липня 2014 року, № 1556-VII.
9. Концепція освітньої діяльності Дніпропетровського державного інститут фізичної культури і спорту (0102 – фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. Ліцензований обсяг освітньої послуги – 1220 осіб) – Дніпропетровськ: ДДІФКіС, 2014 . – 15 с.

Колектив кафедри фізіології та спортивної медицини
Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту